

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ
(Սլավոնական)
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ՀԱՅՈՑ
ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

2014 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ
ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

ԹԵՍՏԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎՈՂ ՆՅՈՒԹԸ

Թեստում ընդգրկված առաջադրանքները ներառելու են «Հայոց պատմություն» առարկայի 2008 թ. ծրագրի հիման վրա ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամներ Ա. Մելքոնյանի և Ա. Սիմոնյանի խմբագրությամբ լույս տեսած ավագ դպրոցի ընդհանուր և բնագիտամաթեմատիկական հոսքերի 10-12-րդ դասարանների դասագրքերում ամփոփված նյութը:

Գասագրքերում առանձին դեպքերում առկա են որոշ տարբերություններ բուն տեքստերում օգտագործված տարեթվերի և գրքի վերջում զետեղված «Ժամանակագրություն» խորագրով ցանկերի միջև: Տարընկալումների տեղիք չտալու համար ժամանակագրական բնույթի թեստային առաջադրանքներին պատասխանելիս պետք է հիմք ընդունել բացառապես դասագրքերի բուն տեքստերում տեղ գտած տարեթվերը, եթե դրանք վրիպակներ չեն (տես՝ «Գասագրքերում առկա վրիպակներ» բաժինը):

Հայ-Ռուսական (Սլավոնական) համալսարանում կազմակերպվող Հայոց պատմության ընդունելության քննության թեստերը կազմված են 2014 թ. պետական ավարտական և միասնական քննությունների թեստային առաջադրանքների շտեմարանների հիման վրա և ընդգրկում են բովանդակային բոլոր տիպերը:

Ստորև ներկայացված է առաջադրանքների բովանդակային և կառուցվածքային տիպերի համամասնությունը:

Առաջադրանքների բովանդակային տիպերը		Ընտրովի պատասխան	Կարճ պատասխան
		1	Տարեթվերի իմացություն
2	Փաստերի և երևույթների իմացություն	12	
3	Աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ	4	
4	Պատմական տերմինների և հասկացությունների իմացություն	5	3
5	Պատմական իրադարձությունների և երևույթների պատճառների ու հետևանքների իմացություն	7	3
6	Պատմական իրադարձությունների և երևույթների ժամանակագրական հաջորդականության իմացություն	11	3
7	Պատմական իրադարձությունների, երևույթների, փաստերի, տարեթվերի, կրթամշակութային հաստատությունների, վայրերի, ստեղծագործությունների, տեղանունների կամ անձնանունների համապատասխանեցում	10	-
8	Պատմական փաստարկների, պնդումների համադրում և խմբավորում	7	3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական քաղաքակրթության ճևարմորման պատմաաշխարհագրական պայմանները

Հայկական լեռնաշխարհի դիրքը: Խոշոր գետերը: Վարչական բաժանումը:

Հայոց ծագումնաբանությունը

Հայոց ծագումնաբանության հարցը: Հնդեվրոպական նախահայրենիքը: Հայոց ծագումնաբանության վերաբերյալ ավանդագրույցները: Հայերի ծագման հարցը արդի պատմագիտության մեջ:

Վաղ պետական կազմավորումները (Ք. ա. III հազարամյակ - Ք. ա. I հազարամյակի սկիզբ)

Հայկազունների Այրարատյան թագավորությունը:

Վանի համահայկական թագավորությունը

Վանի թագավորության կազմավորումն ու հզորացումը: Արգիշտի I: Տուշպա (Տոսպ, Վան) մայրաքաղաքի հիմնումը: Իշպուինիի գահակալությունը: Թագավորության հզորացումը Սենուայի գահակալության շրջանում: Արգիշտի I:

Վանի տերությունը Սարդուրի II-ի և նրա հաջորդների օրոք: Թագավորության անկումը: Սարդուրի II, Չորս ծովերի տերությունը: Ասորեստանի դիրքերի ամրապնդումը: Վանի թագավորությունը Ք.ա. VIII դարի վերջին և Ք.ա. VII դարի առաջին կեսին: Թագավորության անկումը:

Վանի թագավորության պետական կարգը և բանակը: Պետական կարգը: Հայկական պետականության զարգացումը: Բանակը:

Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունը

Հայաստանը Ք.ա. VII դարավերջից մինչև Ք.ա. 330-ական թվականները: Սկայորդի և Պարույր Հայկազուններ: Հայկազուն-Երվանդականների թագավորությունը Ք. ա. VI դարում: Բեհիսթունյան արձանագրությունը Հայաստանի և հայերի մասին: Հայաստանը Աքեմենյան տերության կազմում:

Հայոց թագավորությունները Ք.ա. 331-201 թվականներին: Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Հայաստանի անկախության վերականգնումը: Հայկական թագավորությունները և Սելևկյան տերությունը:

Հայկազուն-Երվանդականների թագավորության պետական կարգը: Պետական կարգը: Թագավորության տարածքը, վարչական բաժանումը և բանակը:

Մեծ Հայքի Արտաշեսյանների թագավորությունը

Նոր հարստության հիմնումը: Արտաշես I: Արտաշես I-ի գահակալումը: Հայկական հողերի վերամիավորումը: Մեծ Հայքի միջազգային հեղինակության աճը: Արտաշատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը: Հողային բարեփոխումը: Ռ-ազմավարչական և այլ բարեփոխումներ:

Հայաստանը աշխարհակալ տերություն: Տիգրան II Մեծ: Տիգրան II-ի գահակալությունը: Հայ-պոնտական դաշինքը և Կապադովկիայի նվաճումը: Հայ-պարթևական պատերազմը: Ասորիքի գրավումը: Տերության տարածքը, բնույթը, բնակչությունը: Տիգրանակերտի կառուցումը:

Ռ-ազմաքաղաքական նոր իրադրությունը Առաջավոր Ասիայում: Հռոմեա-պոնտական հսկամարտությունը: Հայ-հռոմեական

պատերազմի առաջին փուլը: Արածանիի ճակատամարտը: Հայ-հռոմեական պատերազմի երկրորդ փուլը: Արտաշատի պայմանագիրը: Տիգրան Մեծը՝ սերունդների հիշողության մեջ:

Հայաստանի պայքարն ընդդեմ Հռոմի ծավալապաշտական քաղաքականության: Արտավազդ II: Արտավազդ II-ի գահակալությունը: Հռոմեա-պարթևական պատերազմը և Հայաստանը: Անտոնինոսի արշավանքները:

Արտաշեսյան թագավորության անկումը: Արտաշես II: Վերջին Արտաշեսյանները:

Մեծ Հայքի Արշակունյաց թագավորությունը I-III դարերում

Հայաստանը և Հռոմի ու Պարթևստանի մրցակցությունը: Մեծ Հայքի թագավորությունը դրածո թագավորների օրոք: Հայաստանը և հռոմեա-պարթևական հակամարտությունը: Տասնամյա պատերազմը, Հռանդեայի պայմանագիրը:

Մեծ Հայքի թագավորությունում Արշակունիների գահակալումը: Տրդատ I Արշակունին՝ Մեծ Հայքի թագավոր: Սանատրուկ II Վաղարշապատ մայրաքաղաքի հիմնադրումը: Մեծ Հայքում Արշակունիների ժառանգական իշխանության հաստատումը:

Մեծ Հայքը III դարում: Հայ-պարսկական և հայ-հռոմեական հարաբերությունները: Տրդատ III Մեծի գահակալումը: Մծբինի հաշտությունը:

Հայկազուն-Երվանդականների ժամանակաշրջանի մշակույթը

Առասպելները: Դիցարանը:

Հայկական մշակույթը հելլենիզմի դարաշրջանում

Հելլենիստական դարաշրջանը և Հայաստանը: Հայկական մշակույթի զարգացման առանձնահատկությունները: Հելլենիստական դարաշրջանը և Հայաստանը: Հայոց դիցաշխարհը և կրոնական պատկերացումները: Հայ հին դպրությունը. հայկական մեհենագրությունը և օտար գրահամակարգերի կիրառումը: Պատմագրությունը և գրականությունը: Թատրոնը:

Արվեստը: Շինարարության զարգացումը և ճարտարապետությունը: Քանդակագործությունը և կիրառական արվեստը:

Քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն: Ավատատիրության հաստատումը

Քրիստոնեության հռչակումը պետական կրոն: Հայ առաքելական եկեղեցու հիմնադրումը: Քաղաքական և կրոնական վիճակի բարդացումը: Տրդատ III Մեծի գահակալության օրոք Սբ. Գրիգորի գործունեությունը: Հայ առաքելական եկեղեցու նվիրապետության հաստատումը: Ազգային և քրիստոնեական արժեքների ներդաշնակումը: Քրիստոնեության ընդունման պատմական նշանակությունը:

Ավատատիրության հաստատումը Հայաստանում: Ավատատիրական հարաբերությունների ձևավորումը: Ավատատիրական հողատիրության ձևերը: Ավատատիրական աստիճանակարգը: Պետական կառավարման համակարգը: Բանակը: Բնակչությունը:

Արշակունյաց թագավորությունը IV դարում և V դարի սկզբին

Պայքար կենտրոնական իշխանության ուժեղացման համար: Մեծ Հայքի թագավորության վերելքը Տրդատ III Մեծի օրոք: Խոսրով III Կոտակի քաղաքականությունը: Տիրանի գահակալությունը:

Արշակ II և Պապ թագավորների քաղաքականությունը: Ներքաղաքական իրավիճակը: Արշակ II-ի քաղաքականությունը և պարսկա-հռոմեական պատերազմը: Հայ-պարսկական պատերազմը: Արշակ II-ի և Վասակի դավադրական սպանությունը: Պապ թագավորի գահակալությունը: Պապի բարեփոխումները:

Հայոց Արշակունյաց թագավորության մայրամուտը: Վարագրատի գահակալությունը և Մուշեղ սպարապետի ծրագիրը: Արշակ III-ի գահակալությունը և Մանվել սպարապետը: Հայաստանի պարսկա-հռոմեական բաժանումը և Խոսրով IV-ի միավորիչ ջանքերը: Վռամշապուհի համապետական գործունեությունը: Հայ Արշակունիների հարստության անկումը և դրա հետևանքները:

Հայկական պետականության նախարարական շրջանը

Արևելյան Հայաստանի մարզպանական կարգավիճակը: Վարդանանց պատերազմը: Նախարարական համակարգը: Հայ ժողովրդի վիճակի ծանրացումը: Ապստամբության սկիզբը և ծավալումը: Խաղիսաղի ճակատամարտը: Ավարայրի ճակատամարտը: Վարդանանց պատերազմի արդյունքները:

Վահան Մամիկոնյանի գլխավորած ապստամբությունը 481-484 թթ.: Մարզպանական Հայաստանի քաղաքական իրավիճակը: Ապստամբական պայքարը: Նվարսակի պայմանագիրը:

Հայաստանը VI դարում: Վաչագան Բարեպաշտի թագավորությունը Հայոց Արևելից կողմերում: Քաղաքական իրավիճակը

և Գվինի 506 թ. ժողովը: Արևմտյան Հայաստանը VI դ. առաջին կեսին: 571 թ. ապստամբությունը և պարսկա-բյուզանդական 20-ամյա պատերազմը: Հայաստանի 591 թ. պարսկա-բյուզանդական քաժանուճը:

Հայաստանը VII դարում: Պարսկա-բյուզանդական պատերազմի վերսկսումը: Հայաստանի քաղաքական վիճակը VII դարի 20-30-ական թթ.: Հայաստանը և արաբների գավթողական պատերազմները: Հայ-արաբական պայմանագիրը: Հայաստանի անկախության վերականգնումը:

Հայ նախարարական համակարգը արաբական խալիֆայության գերիշխանության շրջանում: «Արմինիա» փոխարքայության կազմավորումը: Հակաարաբական ապստամբությունները VIII դարի առաջին կեսին: 774-775թթ. ապստամբությունը: Հայկական իշխանական տների հզորացումը: 850-855 թթ. ապստամբությունը:

Հայաստանի Բագրատունյաց թագավորությունը

Հայաստանի անկախության վերականգնումը և ամրապնդումը: Հայկական պետականության վերականգնման նախադրյալները: Հայկական թագավորության վերականգնումը. Աշոտ I Բագրատունի: Երկրի անկախության ամրապնդումը. Սմբատ I, Աշոտ II Երկաթ:

Բագրատունյաց Հայաստանի վերելքը: Պետության բարգավաճումը. Աբաս Բագրատունի, Աշոտ III Ողորմած, Սմբատ II: Անին՝ մայրաքաղաք: Բագրատունյաց թագավորության հզորացումը X դ. վերջին և XI դ. սկզբին. Գագիկ I:

Պետական կառավարման համակարգը: Տնտեսության

վերելքը: Պետական կարգը: Տնտեսական կյանքի զարգացումը: Քաղաքները:

Բազրատունյաց թագավորության մասնատումն ու անկումը: Կենտրոնացված պետություն ստեղծելու ջանքերը: Ենթակա թագավորությունների առաջացումը: Բյուզանդիայի նվաճողական քաղաքականությունը: Պայքար պետականության պահպանման համար. Գագիկ II:

Հայոց պետականությունը XI - XIV դարերում

Հայաստանը XI դարի երկրորդ կեսին: Հայաստանում կենտրոնական թագավորության անկման հետևանքները: Հայկական թագավորությունները և իշխանությունները: Հայաստանը սելջուկ-թուրքերի արշավանքների շրջանում:

Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարը օտար նվաճողների դեմ (XII-XIV դարեր): Պայքար սելջուկ թուրքերի և մահմեդական ամիրա-յությունների դեմ: Զաքարյանների իշխանապետությունը Հայաստանում: Իշխանական նոր տները: Մոնղոլական ասպատակությունները: Պայքար թաթար-մոնղոլական տիրապետության դեմ:

Կիլիկյան Հայաստանը

Հայկական պետականության առաջացումը Կիլիկիայում: Հայկականպետականությանառաջացմաննախադրյալները: Հայկական իշխանությունների առաջացումը: Հայկական պետության առաջացումը Կիլիկիայում. Ռուբեն I:

Կիլիկյան Հայաստանի ամրապնդումը: Հայոց թագավորության վերականգնումը: Պայքար Դաշտային Կիլիկիայի

համար: Ռուբինյան իշխանության ընդլայնումը և ամրապնդումը: Քաղաքական իրավիճակը Մերձավոր Արևելքում XII դ. վերջին: Թագավորության հռչակումը, Լևոն I Մեծագործ:

Կիլիկիայի հայկական թագավորությունը XIII-XIV դարերում: Հեթումյան արքայատոհմի հաստատումը: Հայ-մոնղոլական դաշինքը: Կիլիկյան Հայաստանը մոնղոլների և մամլուքների միջև: Կիլիկիայի հայկական թագավորության թուլացումը և անկումը:

Կիլիկյան Հայաստանի պետական կարգը: Արքունիքը և բանակը:

Կորուստների և վերականգնումի ժամանակաշրջան (XV դար –XVII դարի առաջին կես)

Հայաստանը XV դարում: Ամենայն հայոց կաթողիկոսության վերահաս-տատումը Ս. Էջմիածնում: Հայոց եկեղեցու նվիրապետական աթոռները:

Հայաստանը XVI դարում և XVII դարի առաջին կեսին: Քաղաքական դրությունը Մերձավոր Արևելքում XVI դարի սկզբին: Հայաստանը և թուրք-պարսկական պատերազմները: Հայ բնակչության բռնագաղթը:

Հայաստանի ազատագրության համար պայքարի աշխուժացումը: Հայոց թագավորության վերականգնման փորձը Աղթամարում: Հայաստանի ազատագրության պայքարի նոր փուլի սկզբնավորումը: Արցախի, Սյունիքի մեկիթությունները, Չեյթունի իշխանությունը:

Ազգային-քրիստոնեական մշակույթի զարգացումը

Հայ գրերի գյուտը: Մեսրոպ Մաշտոցի պատմական առաքելությունը: Հայ գրերի գյուտը և նշանակությունը: Դպրոցը:

Հայ մշակույթի Ոսկեդարը: Պատմագրություն: Փիլիսոփայություն:

Մշակութային ձեռքբերումները VI-VIII դարերում: Պատմագրություն: Աշխարհագրություն: Տոմար: Արվեստ:

Հայկական մշակույթը X-XIV դարերում

Մշակույթի վերելքը: Կրթությունը: Դպրոցները և համալսարանները: Պատմագրությունը: Իրավունքը: Բնափիլիսոփայությունը:

Արվեստը: Ճարտարապետությունը և քանդակագործությունը: Նկարչությունը:

Մշակույթը դժվարին ժամանակներում (XV դար - XVII դարի առաջին կես)

Հայկական տպագրությունը: Կրթությունը: Տպագրության սկզբնավորումը և զարգացումը: Դպրոցը:

Գիտությունը և արվեստը: Պատմագրությունը: Արվեստը:

Ազատագրական շարժումները XVII դ. երկրորդ կեսին և XVIII դարում

Ազատագրական պայքարի նոր փուլը: Շարժման արևմտաեվրոպական կողմնորոշումը: Հակոբ Ջուղայեցի կաթողիկոսի պատվիրակության գործունեությունը: Հայաստանի ազատագրության Իսրայել Օրու ծրագրերը: Օրին Ռուսաստանում: Օրու գործունեության նշանակությունը:

Ազատագրական զինված պայքարն Արցախում: Ռազմաքաղաքական իրադրությունը Հայաստանում և Այսրկովկասում XVIII դարի սկզբին: Ռազմական ամրությունների (տղնախներ) կազմավորումը Արցախում: Ռուսական զորքերի 1722 թ. Կասպիական արշավանքը: Թուրքական զորքերի ներխուժումը: Երևանի հերոսական պաշտպանությունը: Շարժման ծավալումն Արցախում:

Սյունիքի հայկական իշխանությունը: Ազատագրական պայքարի սկիզբը Սյունիքում: Դավիթ Բեկ: Սյունիքի հայկական իշխանության կազմավորումը: Մխիթար սպարապետ: Ապստամբության ավարտը:

Զինված պայքարի արդյունքները և Պարսկաստանի նոր քաղաքականությունը: Զինված պայքարի արդյունքները: Հայկական ինքնավարությունը Արցախում (Խամսայի մելիքություններ):

Ազատագրական պայքարը XVIII դարի կեսերին: Պայքարի գաղութահայ կենտրոնները: Հովսեփ Էմինի գործունեության նշանակությունը: Մովսես Սարաֆյանի ազատագրական ծրագիրը: Հայաստանի ազատագրության Հյուսիսային ծրագիրը:

Հնդկահայ ազատագրական կենտրոնը: Մադրասի հայրենասիրական խմբակը: «Նոր տետրակ, որ կոչի յորդորակ» և «Որոգայթ փառաց» աշխատությունները: Հայաստանի ազատա-

գրության Հարավային (Շահամիր Շահամիրյանի) ծրագիրը:

Հայոց պետականության վերականգնման խնդիրը XIX դարի առաջին կեսին

Արևելյան Հայաստանը XIX դարի սկզբին:

Վարչաքաղաքական իրավիճակը: Արևելյան Հայաստանի՝ Ռուսաստանին միացման սկիզբը: Հայերը 1804-1813 թթ. ռուս-պարսկական պատերազմում: Գյուլիստանի հաշտությունը:

Արևելյան Հայաստանը Ռուսաստանին միացնելու նոր փուլը:

Արևելյան Հայաստանը և ռուս-պարսկական նոր պատերազմի սկիզբը: Հայերի մասնակցությունը պատերազմին և նրանց սպասելիքները: Օշականի ճակատամարտը: Երևանի գրավումը: Թուրքմենչայի պայմանագիրը և արևելահայությունը:

Արևմտահայությունը XIX դարի առաջին երեսնամյակում:

1806-1812 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և հայերը: 1828-1829 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի սկիզբը: Հայերը ռազմական գործողությունների ընթացքում: Էրզրումի գրավումը և Ադրիանապոլսի հաշտությունը:

Հայաստանը XIX դարի 30-40-ական թվականներին:

Հայաստանի ազատագրության նոր ծրագիրը: Հայկական մարզը: Ցարիզմի գաղութային քաղաքականությունը: Արևմտահայությունը 1830-1840-ական թթ.:

Հայկական հարցի միջազգայնացումը

Արևելյան հարցի սրումը: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական

պատերազմը և հայերը: Արևելյան հարցը և Գրիմի պատերազմը: 1877-

1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի պատճառները և սկիզբը: Պատերազմը Կովկասյան ճակատում: Հայերի մասնակցությունը և ակնկալիքները:

Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Սան Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագիրը և Հայկական հարցը: Հայկական հարցը Բեռլինի վեհաժողովում:

Հայ քաղաքական կյանքի վերելքը XIX դახջ II կեսին

Ազգային-հասարակական շարժումները: Արևմտահայերի ազգային սահմանադրությունը: Չեյթունի 1862 թ. ապստամբությունը:

Ազատագրական պայքարի նոր գաղափարախոսությունը:
Ազատագրական խմբակները: Չինված պայքարի գաղափարախոսության ձևավորումը: Չինված պայքարի նոր դրսևորումները: Ազատագրական խմբակների ձևավորումը: Ազատագրական կազմակերպությունները 1880-ական թթ.:

Հայ ազգային կուսակցությունները: Արմենական կուսակցություն: Հնչակյան կուսակցություն: Հայ հեղափոխական դաշնակցություն:

Ազատագրական պայքարի զինված փուլը

Ազատագրական պայքարի վերելքը: Հայդուկային շարժումը: Հայդուկային շարժման առաջացման պատճառները: Հայդուկային պայքարի առաջին քայլերը: Շարժման վերելքը. նշանավոր հայդուկները: Հայդուկային շարժումը և կուսակցությունները:

Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի իրագործման սկիզբը: Արևմտահայերի ցեղասպանության

աբդուլհամիդյան ծրագիրը: 1894-1896 թթ. զանգվածային կոտորածները:

Հայ ազատագրական պայքարը 1894-1896 թվականներին:

Հայկական հարցը և տերությունները: Սասունի 1894թ. հերոսամարտը: Չեթունի 1895-1896 թթ. ապստամբությունը: Վանի 1896թ. հերոսական ինքնապաշտպանությունը: Մալիսյան բարենորոգումների ծրագիրը:

Հայ ազատագրական շարժումները XX դարի սկզբին

Պայքար ցարիզմի հակահայ քաղաքականության դեմ:

Ցարիզմի գաղութային քաղաքականությունը և հայ ժողովրդի պայքարը: Հայ-թաթարական (ադրբեջանական) ընդհարումները:

Ազատագրական պայքարը Արևմտյան Հայաստանում:

Ս.Առաքելոց վանքի կռիվը: Սասունի 1904 թ. ապստամբությունը:

Երիտթուրքերի հեղաշրջումը և արևմտահայությունը:

Երիտթուրքերի հեղաշրջումը: Հայերի ոչնչացման ծրագրի շարունակումը: Պանթյուրքիզմը՝ պետական քաղաքականություն:

Հայկական հարցը 1912-1914 թվականներին: Հայկական

հարցի վերաբացումը: Դիվանագիտական պայքարը: Ռուս-թուրքական համաձայնագիրը:

Հայաստանը և հայ ժողովուրդը Առաջին աշխարհամարտի տարիներին Աշխարհամարտի սկիզբը:

Առաջին համաշխարհային պատերազմի կովկասյան

ճակատը: Օսմանյան կայսրության և Ռուսաստանի ռազմաքաղաքական ծրագրերը Մերձավոր Արևելքում: Պատերազմի ընթացքը կովկասյան ճակատում 1914-1916 թվականներին: Մայքս-Պիկոյի համաձայնագիրը: Ռուսաստանի քաղաքականությունը Արևմտյան Հայաստանի գրաված

տարածքում:

Հայ կամավորական շարժումը: Կամավորական շարժումը: Հայկական ջոկատների մասնակցությունը մարտական գործողություններին: Կամավորական ջոկատների վերածումը կանոնավոր զինուժի:

Հայոց Մեծ եղեռնը: Հայերի ցեղասպանությունը՝ երիտթուրքերի պետական քաղաքականություն: Մեծ եղեռնը: Հայերի ինքնապաշտպանական մարտերը:

Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործընթացի սկիզբը: Մեծ եղեռնի հետևանքները: Տերությունների և միջազգային հանրության վերաբերմունքը:

Հայ ազգային-քաղաքական կյանքի վերելքը 1917 թ. փետրվարյան հեղափոխությունից հետո: Նոր իշխանության ձևավորումը Այսրկովկասում: Ժամանակավոր կառավարությունը և Արևմտյան Հայաստանը: Արևմտահայերի ազգային խորհրդի ստեղծումը: Արևելահայ ազգային խորհրդի ստեղծումը:

Բոլշևիկյան հեղաշրջումը և Հայաստանը: Իրադրությունը Այսրկովկասում և Կովկասյան ճակատում: «Թուրքահայաստանի մասին» հրովարտակը: Արևմտահայ գորամիավորման ստեղծումը: Հայկական հարցը Բրեստ-Լիտովսկի հաշտության բանակցություններում:

Իրադրությունը Հայաստանում և Այսրկովկասում (1918 թ. հունվար-ապրիլ): Հայկական կանոնավոր զորքի ստեղծումը: Պատերազմի վերսկսումը: Հայկական զորքի վերակազմակերպումը: Այսրկովկասի անջատումը Ռուսաստանից:

1918 թ. մայիսյան հերոսամարտերը: Թուրք-անդրկովկասյան

պատերազմի վերաճումը թուրք-հայկականի: Սարդարապատի և Բաշ Ապարանի ճակատամարտերը: Դարաքիլիսայի հերոսամարտը: Մայիսյան ճակատամարտերի պատմական նշանակությունը:

Մշակույթը XVII դարի երկրորդ կեսից մինչև XIX դարի առաջին կեսը

Մշակութային ձեռքբերումները XVII դարի երկրորդ կեսին և XVIII դարում: Առաջին հայ պարբերականը: Պատմագիտությունը:

Հայ մշակույթը XIX դարի առաջին կեսին: Դպրոցական կյանքի վերելքը: Գիտությունը: Արվեստը:

XIX դարի երկրորդ կեսի և XX դարի սկզբի մշակութային վերելքը

Բնական և հումանիտար գիտությունների զարգացումը: Բնական գիտությունները: Հայագիտությունը: Պատմագիտության զարգացումը:

Արվեստը և ճարտարապետությունը: Կերպարվեստը: Թատրոնը: Երաժշտությունը: Ճարտարապետությունը:

Երկրի ներքին կյանքը 1918-1920 թթ.

Հայկական պետականության ձևավորումն ու ամրապնդումը: Հայաստանի հանրապետության հռչակումը: Բաթումի պայմանագիրը: Իշխանության մարմինների ստեղծումը: Հայաստանի Հանրապետության խորհրդանիշները: Հայերենը՝ պետական լեզու: Ազգային բանակը:

Սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական կյանքը: Սոցիալ-տնտեսական կացությունը: Տնտեսական վերափոխումները: Հասարակական-քաղաքական կյանքը: 1920թ. մայիսյան

ապստամբությունը:

Հանրապետության միջազգային դրությունը: Հայկական հարցը

Հանրապետության արտաքին կապերը և հարաբերությունները: Հարաբերությունները Քառյակ միության երկրների հետ: Հայկական հարաբերությունները: Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:

Հայկական հարցը Փարիզի խաղաղության խորհրդաժողովում: Սևրի պայմանագիրը: Հայկական պատվիրակությունների գործունեությունը Փարիզի խորհրդաժողովում: Միացյալ և անկախ Հայաստանի հռչակումը: Հայկական հարցը Սան Ռեմոյի կոնֆերանսում: Սևրի պայմանագիրը և Հայաստանը:

Իրադրությունը Կիլիկիայում և կիլիկիահայությունը: Հայկական լեգեոնը: Կիլիկիահայության դրությունը և ինքնապաշտպանական մարտերը:

Առաջին հանրապետության անկումը

Հայաստանը Խորհրդային Ռուսաստանի և քեմալական Թուրքիայի քաղաքականության ոլորտում: Խորհրդային Ռուսաստանի արևելյան քաղաքականությունը: Քեմալական շարժումը և Հայաստանը: Հայ-ռուսական բանակցությունները Մոսկվայում: 1920 թ. օգոստոսի 10-ի Թիֆլիսի համաձայնագիրը: Քեմալա-բոլշևիկյան համագործակցությունը: Թուրք-հայկական պատերազմը:

Հայաստանի խորհրդայնացումը: Հայ-ռուսական բանակցությունները Երևանում: Ներքաղաքական ճգնաժամը: Հայաստանի խորհրդայնացումը:

Խորհրդային Հայաստանը 1920-1922 թթ.

Խորհրդային իշխանության հաստատումը: Փետրվարյան ապստամբությունը: Կառավարման նոր համակարգի ձևավորումը: «Ռ-ազմական կոմունիզմի» քաղաքականությունը և դրա հետևանքները: Փետրվարյան ապստամբությունը: Անցումը նոր տնտեսական քաղաքականության և արտաքին օգնությունը:

ՀՍԽՀ Սահմանադրությունը: Խորհրդային Հայաստանը Անդրդաշնության և ԽՍՀՄ-ի կազմում: ՀՍԽՀ խորհուրդների առաջին համագումարը: ՀՍԽՀ առաջին Սահմանադրությունը: Հայաստանը Անդրդաշնության կազմավորման գործընթացում: ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը:

ՀՍԽՀ տարածքային հիմնախնդիրները և արտաքին կապերը: Լոռու չեզոք գոտու և Ջավախքի հիմնախնդիրը: Չանգեզուրի, Լեռնային Գարաբաղի և Նախիջևանի հիմնախնդիրը: Հայկական տարածքների հարցը Մոսկվայի և Կարսի 1921 թ. պայմանագրերում:

Սոցիալիստական հասարակության ձևավորումը

Նոր տնտեսական քաղաքականությունը: Արդյունաբերացումը և կոլեկտիվացումը: Նեպո և դրա արդյունքները: Արդյունաբերացումը և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Կոմունիստական կուսակցության մենիշխանության հաստատումը և այլ կուսակցությունների գործունեության արգելումը: Ներկուսակցական պայքարը: Անհատի պաշտամունքի ձևավորումը: Քաղաքական բռնաճնշումները: Պետության անհանդուրժողական քաղաքականությունը կրոնի և եկեղեցու նկատմամբ:

Հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին (1941-1944թթ.)

Հայ ժողովրդի ներդրումը Մեծ հայրենականում:
Գերմանիայի հարձակումը ԽՍՀՄ-ի վրա: Հայկական ազգային դիվիզիաների կազմավորումը և նրանց մարտական ուղին: Հայ ռազմիկների մասնակցությունը մարտական գործողություններին: Պատերազմի հայ հերոսները և գորավարները:

Խորհրդային Հայաստանը հետպատերազմյան տարիներին (1945-1985թթ.)

Հանրապետության քաղաքական դրությունը:
Քաղաքական բռնաճնշումների նոր փուլը: 1949 թ. զանգվածային աքսորը: Հայկական հարցի վերաբացումը միջազգային նոր պայմաններում: Անհատի պաշտամունքի հետևանքների հաղթահարումը: Ազգային ինքնագիտակցության զարթոնքը: Այլախոհությունը Հայաստանում:

Խորհրդային Հայաստանը վերակառուցման տարիներին

Վերակառուցման քաղաքականությունը: Արցախյան շարժումը: Արցախյան շարժման նոր փուլը: Հանրահավաքներ Երևանում: Սումգաիթյան ողբերգությունը: Շարժման հետագա վերելքը: Խորհրդային բանակի և Ադրբեջանի հատուկ ջոկատայինների գործողությունները ԼՂԽՄ-ում:

Հայաստանի անկախացման գործընթացը:
Շրջադարձային փոփոխություններ հանրապետության քաղաքական կյանքում: Հայաստանի անկախության մասին հռչակագիրը: ԽՍՀՄ-ի պահպանման փորձերը: ԽՍՀՄ-ի փլուզումը,

ԱՊՀ-ի ստեղծումը:

Հայաստանի Հանրապետությունը

Անկախ պետականության կայացման գործընթացը:
Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակումը: ՀՀ Սահմանադրության ընդունումը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Բազմակուսակցական համակարգի ձևավորումը: Ներքաղաքական զարգացումները 1999-2010թթ.:

ՀՀ միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը: Հայաստանի Հանրապետության միջազգային ճանաչումը: Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչման գործընթացը:

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը

Անկախության հռչակումը և պետականության ձևավորումը: Արցախյան պատերազմի ծավալումը: Շուշիի ու Լաչինի ազատագրումը: Պատերազմի հետագա ընթացքը: Ղարաբաղյան բանակի հաղթանակը և զինադադարի կնքումը (1994 թ. մայիս): Արցախյան ազատամարտի հերոսները:

Հայկական Սփյուռքը 1920-1939 թվականներին

Սփյուռքի առաջացումը: Հայկական հարցը և սփյուռքահայությունը: Սփյուռքահայերի հայրենադարձությունը:

Հայկական Սփյուռքը 1946-1991 թվականներին

Հայրենադարձությունը: Սփյուռքահայ կենտրոնները:

1946-1948թթ. գանգվածային հայրենադարձությունը: 1950-1980-ական թվականների հայրենադարձությունը: Սփյուռքահայության տեղաշարժերը:

Հասարակական-քաղաքական կյանքը: Սփյուռքահայության պայքարը Հայ Գատի համար պատերազմի ավարտական փուլում: Համաշխարհային հայկական կոնգրեսը: Սփյուռքահայերի հետագա պայքարը Հայկական հարցի լուծման և ցեղասպանության միջազգային ճանաչման համար:

Մշակույթը 1920-1941 թվականներին

Գիտության զարգացումը: Հասարակական գիտությունների զարգացումը: Կիրառական և բնական գիտությունների զարգացումը:

Գրականությունը և արվեստը: Խորհրդահայ գրականությունը: Թատրոնը և կինոարվեստը: Կերպարվեստը և երաժշտությունը: Ճարտարապետությունը:

Մշակույթի վերելքը (1945-1991 թթ.)

Գիտությունը: Գիտությունների ակադեմիան: Գիտահետազոտական կենտրոնները: Կիբեռնետիկայի, էլեկտրոնիկայի զարգացումը: Հայագիտության զարգացումը:

Արվեստը: Երաժշտությունը: Թատրոնը: Կինոն: Կերպարվեստը: Ճարտարապետությունը:

Հայկական մշակույթի արդի վիճակը

Մշակույթի վիճակը:

**Դասագրքերում նկատված
վրիպակներ**

«Հայոց պատմություն» առարկայի դասագրքերում կան որոշ անճշտություններ և տպագրական սխալներ: Տեղեկացնում ենք, որ պետական ավարտական և միասնական քննությունների քննական թեստերում տվյալ թեմաների ընդգրկման դեպքում ճիշտ պատասխան են համարվելու ոչ թե դասագրքում առկա վրիպակները, այլ ստորև բերված աղյուսակում դրանց ճշգրտված տարբերակները:

10-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
Էջ 62, 1-ին սյունակ, ներքևից 11-12-րդ տողեր՝ Պտղոմեոս IX	Պտղոմեոս XI
Էջ 74, 1-ին սյունակ, վերևից 17-րդ տող՝ (Ք. ա. 2- Ք. ա. 1 թթ.)	(Ք. ա. 2- Ք. հ. 1 թթ.)
Էջ 75, 2-րդ սյունակ, վերևից 16-րդ տող՝ Չենոն-Արտաշեսից հետո Հռոմը	Չենոն-Արտաշեսից հետո՝ մոտ մեկ տարի անց, Հռոմը
Էջ 96, 2-րդ սյունակ, ներքևից 6-րդ տող՝ Երնջակ	Դերջան
Էջ 96, 2-րդ սյունակ, վերևից 12-13-րդ տողեր՝ Գարանաղյաց	Եկեղյաց
Էջ 100, 1-ին սյունակ, ներքևից 7-8-րդ տողեր՝ Ամֆիկատրես	Ամֆիկրատես
Էջ 124, 1-ին սյունակ, ներքևից 18-րդ տող՝ Գարանաղիում:	Գարանաղիում, որտեղ ևս ամփոփված էին հայ Արշակունիներ:

էջ 137, 1-ին սյունակ, վերևից 18-րդ տող՝ Վաղարշակի	Վարշակի
էջ 148, 2-րդ սյունակ, վերևից 10-րդ տող՝ նահանգի	գավառի
էջ 150, 2-րդ սյունակ, վերևից 1-ին տող՝ 851 թ.	850 թ.
էջ 153, 2-րդ սյունակ, վերևից 18-19-րդ տողեր՝ հարստության հիմնադիր Վասիլ I	հարստության (867-1057 թթ.) հիմնադիր Վասիլ I կայսրը

կայսրը (867-1057 թթ.)	
էջ 158, 2-րդ սյունակ, վերևից 13-րդ տող՝ Վասիլ	Հաջորդ տարի Վասիլ
էջ 164, 2-րդ սյունակ, ներքևից 12-13-րդ տողեր՝ այդ երկրամասի թագավոր: Արաբներն	Հայոց թագավոր: Արծրունիներն
էջ 166, 1-ին սյունակ, 7-րդ տող մահացավ 1001 թ. և Վասիլ II-ը	մահացավ և Վասիլ II-ը 1001 թ.
էջ 169, 2-րդ սյունակ, վերևից 12-րդ տող՝ Սմբատավան	Սմբատաբերդ
էջ 177, 2-րդ սյունակ, վերևից 7-րդ տող՝ Կուրոպալատին	Կյուրապաղատին
էջ 209, 1-ին սյունակ, վերևից 1-ին տող՝ բանակցություններից	բանահյուսությունից
էջ 218, 1-ին սյունակ, ներքևից 9-րդ տող՝ վանքին կից	վանքի մոտ
էջ 218, 1-ին սյունակ, ներքևից 9-րդ տող՝ և	ինչպես և
էջ 227, 2-րդ սյունակ, ներքևից 13-րդ տող՝ կյանքն	կյանքի ավարտն

11-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
Էջ 26, 1-ին սյունակ, վերևից 3-4-րդ տողեր՝ Սեֆյան Իրանի	Իրանի
Էջ 67, 2-րդ սյունակ, ներքևից 3-4-րդ տողեր՝ 1869 թ.՝ պատրիարք դառնալուց հետո, Սկրտիչ Խրիմյանի սահմանադրությունը	1869 թ.՝ Սկրտիչ Խրիմյանի պատրիարք դառնալուց հետո, սահմանադրությունը
Էջ 72, 2-րդ սյունակ, ներքևից 8-9-րդ տողեր՝ Համաձայն ընկերության	Գաղտնիության սկզբունքի

անդամները, գաղտնիության սկզբունքի՝	համաձայն՝ ընկերության անդամները
Էջ 80, 1-ին սյունակ, վերևից 1-ին տող՝ 1890-ական թթ. սկզբներին	1890-ական թթ.
Էջ 81, 1-ին սյունակ, վերևից 9-րդ տող՝ ապա նրանց հետ միացել	ապա Գուրգենի հետ միացել
Էջ 109, 1-ին սյունակ, վերևից 20-րդ տող՝ Լավատես էր Նուբար	Լավատես էր Պողոս Նուբար
Էջ 116, 1-ին սյունակ, ներքևից 2-րդ տող՝ միավորվեցին խմբի հետ	միավորվեցին Վարդանի խմբի հետ
Էջ 184, 2-րդ սյունակ, ներքևից 18-րդ տող՝ Երևանի և Էջմիածնի գավառների կեսը	Երևանի գավառի կեսը
Էջ 186, 2-րդ սյունակ, վերևից 9-րդ տող՝ Հունիսի 21-23-ը	1919 թ. հունիսի 21-23-ը
Էջ 189, 1-ին սյունակ, վերևից 22-րդ տող՝ Արշակ Շուխասյանը	Արշակ Դուկասյանը

էջ 189, 2-րդ սյունակ, ներքևից 18-րդ սող՝ Հայաստանի ժողովրդական կուսակցությունը	Հայ ժողովրդական կուսակցությունը
---	---------------------------------

12-րդ դասարան

Տպագրված է	Պետք է լինի
էջ 9, 2-րդ սյունակ, վերևից 18-րդ սող՝ 1928 թ. դեկտեմբերից	1929 թ. դեկտեմբերից
էջ 51, 1-ին սյունակ, վերևից 6-րդ սող՝ 2005 թ. նոյեմբերի 25-ին	2005 թ. նոյեմբերի 27-ին
էջ 104, 1-ին սյունակ, վերևից 8-րդ սող՝ 1933 թ.	1938 թ.

էջ 112, 2-րդ սյունակ, ներքևից 18-րդ սող՝
 Հակոբ Կալենց

Հարություն Կալենց

